

Władysław Żywicki

Utworzenie, rozwiązanie i likwidacja zespołu adwokackiego

Palestra 3/12(24), 22-33

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WŁADYSŁAW ŻYWICKI

adwokat

Utworzenie, rozwiązanie i likwidacja zespołu adwokackiego

Liczba zespołów adwokackich w Polsce stale wzrasta i wynosiła: w dn. 31.XII.1956 r. — 371, w dn. 31.XII.1958 r. — 407, a w dn. 31.III.1959 r. — 444. W znacznej mierze ten szybki wzrost liczby zespołów tłumaczy się likwidacją filii zespołowych i przekształceniem znacznej liczby tych filii w samodzielne zespoły. Mianowicie liczba filii zespołów adwokackich zmalała z 94 w dn. 31.XII.1956 r. do 64 w dn. 31.XII.1958 r. i do 21 w dn. 31.III.1959 r.

Fakty likwidacji zespołów adwokackich były dotychczas stosunkowo rzadkie i przeważnie następowały na podstawie odpowiedniej uchwały rady adwokackiej. Rady adwokackie zaś podejmują tego rodzaju uchwały, gdy działalność zespołu sprzeciwia się założeniom pracy zespołowej i gdy próby zmiany tego stanu rzeczy okazały się bezskuteczne.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 31.III.1958 r. w sprawie zespołów adwokackich (Dz. U. Nr 22, poz. 74) zawiera dość lakoniczne przepisy dotyczące utworzenia, rozwiązania i likwidacji zespołów. W praktyce, przy stosowaniu tych przepisów, powstają pewne wątpliwości i trudności. Poniżej omówione są zagadnienia, które łączą się z kwestią powstawania i likwidacji zespołów adwokackich oraz ze sprawą dostosowania utworzonych poprzednio zespołów do obecnie obowiązującego stanu prawnego.

Powołane niżej paragrafy oznaczają paragrafy rozporządzenia z dn. 31.III.1958 r. w sprawie zespołów adwokackich.

I. Utworzenie zespołu

1. Zespół nie posiada osobowości prawnej

Ustawa o ustroju adwokatury z dn. 27.VI.1950 r. w swym pierwotnym tekście zawierała art. 75 upoważniający Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia regulującego zasady tworzenia, organizacji i funkcjonowania zespołów adwokackich oraz nadawania im osobowości prawnej. Wprawdzie Minister Sprawiedliwości wydał na podstawie tego przepisu rozporządzenie z dn. 14.VIII.1950 r. w sprawie zespołów adwokackich, ale według tego rozporządzenia zespoły nie otrzymały osobowości prawnej.

Nowela z dn. 19.XI.1956 r. do u. o u.a. zastąpiła artykuł 75 przepisem art. 8 pkt 3, według którego Minister Sprawiedliwości jest upoważniony do określenia — w drodze rozporządzenia — zasad tworzenia, organizacji, funkcjonowania i rozwiązywania zespołów adwokackich.

W tekście obecnie obowiązującego art. 8 brak jest wzmianki, która znajdowała się w dawnym art. 75, że Minister Sprawiedliwości upoważniony jest do nadawania zespołom adwokackim osobowości prawnej. Należy z tego wysnuć wniosek, że obecnie Minister Sprawiedliwości nie jest władny — w drodze rozporządzenia — nadać zespołom osobowość prawną.

Rozporządzenie w sprawie zespołów adwokackich z dn. 31.III.1958 r. ogranicza się do stwierdzenia, że zespół adwokacki może pozywać do sądu i być pozywany. Jest to załatwienie sprawy podobne do unormowania uprawnień spółki jawnej w kodeksie handlowym (art. 81 k.h.).

2. Zdolność sądowa i procesowa zespołu adwokackiego

Uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dn. 8.XI.1956 r. (Orzecznictwo Sądu Najwyższego, zeszyt III z 1957 r., poz. 64) stwierdziła, że zespół adwokacki nie posiada zdolności sądowej i procesowej, ma ją natomiast kierownik zespołu, który może występować w charakterze strony w sporach sądowych o należności przypadające zespołowi z tytułu czynności zawodowych wykonywanych przez adwokatów-członków zespołu.

Powyższa uchwała była krytykowana jako niesłuszna w świetle obowiązujących wówczas przepisów prawnych (por. art. Z. Krzemieńskiego: Zdolność sądowa i procesowa jednostek nie posiadających osobowości prawnej, ogłoszony w „Palestrze” nr 7-8/1958, str. 68-71).

Obecnie — wobec wydania nowego rozporządzenia z dn. 31.III.1958 r. w sprawie zespołów adwokackich — uchwała ta straciła swą aktualność i należy przyjąć, że w związku z treścią § 5 cytowanego rozporządzenia zespoły adwokackie posiadają zdolność sądową i procesową.

W imieniu zespołu występuje w sądzie kierownik zespołu, który w myśl § 14 reprezentuje zespół, kieruje jego pracami oraz prowadzi sprawy gospodarcze i finansowe zespołu.

Kierownik zespołu sam, bez upoważnienia zebrania zespołu, może podjąć obronę w sprawie, w której zespół jest pozwany, jak również może sam wnieść pozew o należność przypadającą zespołowi. Kierownik zespołu upoważniony jest samodzielnie decydować o składaniu bądź nieskładaniu środków odwoławczych w procesach, w których zespół adwokacki jest stroną (§ 14).

3. Zespoły dwuosobowe i filie zespołów

Według § 1 zespół powinien się składać co najmniej z 5 członków. W uzasadnionych wypadkach rada adwokacka może zezwolić na utworzenie zespołu składającego się z mniejszej liczby adwokatów, nie mniejszej jednak niż 3.

Poprzednio obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 14.VIII.1950 r. w sprawie zespołów adwokackich (Dz. U. Nr 35, poz. 318) nie zawierało przepisu ustalającego minimum liczebności zespołu. Natomiast wydany na podstawie wyżej powołanego rozporządzenia z dn. 14.VIII.1950 r. Tymczasowy Regulamin Zespołów Adwokackich przewidywał tworzenie w miastach powiatowych zespołów dwuosobowych.

Jeśli chodzi o filie zespołów adwokackich, to istnienie ich nie było wyraźnie przewidziane ani w rozporządzeniu z dn. 14.VIII.1950 r. o zespołach adwokackich, ani też w Tymczasowym Regulaminie Zespołów Adwokackich. Ponieważ jednakże Regulamin ten stwierdzał, że zespoły mogą tworzyć adwokaci mający siedzibę w okręgu tej samej izby adwokackiej (a więc mający siedzibę w 2 lub 3 miejscowościach tej samej izby adwokackiej), przeto nie było formalnych przeszkód przeciwko tworzeniu filij i takie filie zespołów powstawały w wielu wypadkach.

Po wejściu w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 31.III.1958 r. w sprawie zespołów adwokackich powstało zagadnienie utrzymania bądź likwidacji zespołów dwuosobowych i filij zespołów adwokackich. W sprawie tej zebranie plenarne NRA z dn. 21.VI.1958 r. („Palestra” nr 9/1958, str. 80) podjęło uchwałę treści następującej:

„1) wyjaśnić, że przepis § 1 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31.III.1958 r. w sprawie zespołów adwokackich, uzależniający udzielenie przez radę adwokacką zezwolenia na utworzenie zespołu adwokackiego od liczby 5, a w wyjątkowych wypadkach od liczby 3 członków zespołu, jako nie mający mocy wstecznej, nie ma zastosowania do dwuosobowych zespołów adwokackich utworzonych na podstawie tymczasowego regulaminu zespołów adwokackich (Dz. Urz. Min. Spraw. z 1951 r. Nr 93 i Dz. Urz. Wym. Spraw. z 1954 r. Nr 11, poz. 53);

2) wyjaśnić, że z uwagi na przepis § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31.III.1958 r. w sprawie zespołów adwokackich, stanowiący, że członkami zespołu mogą być jedynie adwokaci mający siedzibę w siedzibie zespołu, istnienie tzw. filii, obejmujących adwokatów z siedzibą odmienną niż siedziba zespołu macierzystego, jest niedopuszczalne i filie takie powinny być bądź przekształcone w samodzielne zespoły, jeżeli odpowiadają warunkom przewidzianym w rozporządzeniu o zespołach, bądź też rozwiązane;

3) zlecić radom adwokackim poczynienie kroków w celu dostosowania utworzonych na podstawie tymczasowego regulaminu dwuosobowych zespołów adwokackich do wymagań przewidzianych w § 1 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31.III.1958 r.;

4) zalecić radom adwokackim uporządkowanie sprawy zespołów adwokackich w myśl postanowień uchwały w terminie do końca bieżącego (1958) roku”.

Wobec technicznych trudności związanych z likwidacją filij zespołów, Naczelna Rada Adwokacka na posiedzeniu plenarnym w dn. 20.VI.1959 r. postanowiła przedłużyć termin tej likwidacji do dn. 31.XII.1959 r. („Palestra” nr 9/1959, str. 96).

4. Zgoda rady adwokackiej na utworzenie zespołu

W myśl § 2 rada adwokacka może uzależnić udzielenie zezwolenia na utworzenie zespołu od zmiany proponowanego składu osobowego zespołu, jego siedziby lub lokalu. Rada adwokacka może zatem odmówić zgody na utworzenie zespołu w nieodpowiednim lokalu.

Wydział Wykonawczy NRA uchwałą z dn. 21.VI.1957 r. stwierdził, że rada adwokacka ma podstawę do odmówienia zgody na powstanie trzeciego w danej miejscowości zespołu, jeśli ten trzeci zespół miałby mieć siedzibę w gmachu sądowym, w mieszkaniu emerytowanego woźnego sądowego. Taki zespół byłby uprzywilejowany w stosunku do ist-

niejących już w tejże miejscowości 2 zespołów mieszczących się poza budynkiem sądowym. Ponadto zlokalizowanie zespołu w mieszkaniu emerytowanego woźnego sądowego mogłoby mieć wpływ na zdobywanie spraw w sposób kolidujący z etyką zawodową („Palestra” nr 4/1957, str. 94).

W myśl § 1 i 2 uchwała rady adwokackiej może bądź zezwolić na utworzenie zespołu, bądź też uzależnić udzielenie zezwolenia od zmiany proponowanego składu osobowego zespołu, jej siedziby lub lokalu; uchwała rady adwokackiej może również odmówić zezwolenia na utworzenie zespołu (np. wówczas, gdy zgłoszono wniosek o utworzenie zespołu w miejscowości, w której ma siedzibę tylko dwóch adwokatów).

Od uchwały rady adwokackiej podjętej w trybie § 1 i 2 przysługuje odwołanie do NRA (art. 25 u. o u.a.).

5. Rejestr zespołów adwokackich

W myśl § 6 rada adwokacka prowadzi rejestr zespołów adwokackich według wzoru ustalonego w § 7.

Przy prowadzeniu rejestru zespołów należy przestrzegać następujących zasad, wynikających bądź z ustawy o ustroju adwokatury, bądź też z przepisów rozporządzenia o zespołach adwokackich:

1) zespół adwokacki powstaje z chwilą uprawomocnienia się uchwały rady adwokackiej wyrażającej zgodę na jego utworzenie. Wpis do rejestru zespołów nie ma charakteru konstytutywnego. Gdyby na skutek przeoczenia dokonanie wpisu uległo zwłoce, nie miałyby to wpływu na powstanie i egzystencję prawną zespołu;

2) zgłoszenie zmian składu osobowego zespołu, osoby kierownika, siedziby lub lokalu zespołu powinno być dokonane dopiero po uprawomocnieniu się odpowiedniej uchwały zebrania zespołu. Uchwała staje się prawomocna, jeśli osoby uprawnione nie wniosły odwołań i jeśli dziekan rady adwokackiej nie poddał rozpoznaniu przez radę adwokacką sprawy będącej przedmiotem uchwały (§ 11). Zgłoszenie zatem zmian do rejestru zespołów nie powinno mieć miejsca wcześniej niż 15 dnia od daty nadesłania radzie adwokackiej protokołu obrad zebrania zespołu;

3) podstawą dokonania w rejestrze zespołów zmiany dotychczasowych wpisów stanowi zgłoszenie sporządzone przez kierownika zespołu (§ 3 ust. 2). Na podstawie tego zgłoszenia dziekan rady zarządza wpis do rejestru (§ 7 ust. 2). Wykonanie zarządzenia dziekana i poczynienie wpisów do odpowiednich rubryk należy do kierownika sekretariatu rady adwokackiej, który w rejestrze zespołów obok daty i podstawy wpisu

składa swój podpis (§ 7 ust. 1 lit. h). Jeżeli kierownik zespołu na skutek przeoczenia nie dokona zgłoszenia zmian, dziekan rady może z urzędu polecić kierownikowi sekretariatu rady adwokackiej, aby poczynił odpowiednie zmiany w rejestrze zgodne z prawomocną uchwałą zebrania zespołu.

II. Rozwiązanie i likwidacja zespołów

1. Rozwiązanie zespołu

Rozwiązanie zespołu może nastąpić bądź na podstawie uchwały zebrania zespołu powziętej kwalifikowaną większością 2/3 głosów (§ 10 ust. 2), bądź też na skutek uchwały rady adwokackiej, która może zadecydować o likwidacji zespołu, gdy działalność zespołu nie odpowiada prawu, a w szczególności przepisom rozporządzenia o zespołach adwokackich, inne zaś środki zmierzające do poprawy sytuacji w zespole nie dały rezultatu (por. uchwałę rady adwokackiej w Zielonej Górze z dnia 11.I.1958 r. w sprawie rozwiązania zespołu — „Palestra” nr 3-4/1958 r., str. 104).

Rozwiązanie zespołu na podstawie uchwały zebrania zespołu może nastąpić wtedy, gdy członkowie zespołu zdecydują się przejść na formę wykonywania zawodu w kancelariach indywidualnych lub też gdy postanowią utworzyć w miejsce jednego dużego kilka małych zespołów adwokackich (por. sprawę rozwiązania dużych zespołów adwokackich w Gdańsku — „Palestra” nr 1/1957 r., str. 107).

Likwidację zespołu przeprowadza się dopiero po uprawomocnieniu się uchwały o rozwiązaniu zespołu. Uchwała zebrania zespołu dotycząca rozwiązania zespołu może być zaskarżona w trybie § 11, a od uchwały rady adwokackiej nakazującej rozwiązanie zespołu przysługuje odwołanie w trybie art. 25 u. o u.a.

Jednocześnie z rozpoczęciem likwidacji powinien być dokonany wpis do rejestru zespołów (§ 7 ust. 1 lit. f i g).

2. Likwidator

Z brzmienia § 33 wynika, że jeżeli uchwała zebrania zespołu lub też rady adwokackiej nie wymienia osoby likwidatora zespołu, będzie nim zawsze aktualny kierownik zespołu. Jednakże rada adwokacka, podejmując uchwałę o rozwiązaniu zespołu, może ustanowić likwidatorem z urzędu inną osobę niż kierownika zespołu.

Kadencja kierownika zespołu trwa jeden rok (§ 14 ust. 1). Postanowienia tego nie stosuje się w stosunku do likwidatora zespołu, który pełni swe funkcje tak długo, aż ukończy likwidację.

Likwidator może zrzec się swych funkcji, może być również odwołany przez ten organ, który go wybrał (art. 10 ust. 2 u. o u.a.). Rada adwokacka zatem może w każdej chwili wyznaczyć innego likwidatora z urzędu, jak również w miejsce b. kierownika zespołu, wyznaczonego przez zebranie zespołu na jego likwidatora, może mianować inną osobę likwidatorem z urzędu (w okresie likwidacji nie odbywają się zebrania zespołu, dlatego też zebranie zespołu nie może odwołać wybranego przez siebie likwidatora).

Również w razie śmierci likwidatora (przed zakończeniem likwidacji), zarówno wybranego przez zebranie zespołu, jak i wyznaczonego przez radę adwokacką — rada adwokacka wyznacza nowego likwidatora.

Rozporządzenie stwierdza, że rada adwokacka określa wynagrodzenie likwidatora z urzędu. Natomiast nie podaje, kto ustala wynagrodzenie kierownika zespołu przeprowadzającego likwidację. Sądzić należy, że zebranie zespołu, podejmując uchwałę o rozwiązaniu zespołu, powinno ustalać zasady wynagrodzenia należnego kierownikowi zespołu za przeprowadzenie likwidacji. Gdyby zebranie zespołu sprawy tej nie uregulowało, to wynagrodzenie byłoby ustalone przez radę adwokacką.

3. Zadania likwidatora

Przepisy rozporządzenia o zespołach adwokackich wyliczają tylko niektóre z zadań likwidacji, a mianowicie:

- a) przekazanie członkom likwidowanego zespołu spraw w toku celem ich ukończenia (§ 35 ust. 1),
- b) przekazanie radzie adwokackiej archiwum i pozostałego majątku zespołu (§ 35 ust. 2),
- c) przedstawienie radzie adwokackiej wniosku co do rozdziału obciążeń pomiędzy poszczególnych członków likwidowanego zespołu (§ 36 ust. 2),
- d) złożenie radzie adwokackiej sprawozdania z przeprowadzonej likwidacji (§ 37),
- e) zgłoszenie do rady adwokackiej wniosku o wykreślenie z rejestru (§ 37).

Poza tymi zadaniami do obowiązków likwidatora należy niewątpliwie:

- f) wykonanie zobowiązań likwidowanego zespołu. Zespół może być obciążony zadłużeniem podatkowym lub z tytułu ubezpieczeń społecznych. Zespół w dacie rozwiązania ma zwykle nie załatwione zobowiązania z umowy najmu lokalu biurowego i z tytułu umów o pracę, zawartych z personelem pomocniczym. Zadaniem likwidatora jest do-

konanie rozliczeń, ustalenie zadłużeń, rozwiązanie umów. Likwidator obowiązany jest w miarę posiadania funduszków uregulować zobowiązania zespołu. Gdy rozporządzalne fundusze okażą się niedostateczne, likwidator powinien opracować projekt rozdziału obciążeń pomiędzy członków zespołu (§ 36 ust. 2). Po uchwaleniu przez radę adwokacką rozdziału obciążeń likwidator powinien dopilnować wykonania tego rozdziału i następnie obowiązany jest uregulować pretensje wierzycieli,

g) ściąganie wierzytelności zespołu. Należności od klientów z tytułu prowadzenia spraw są to kwoty wprawdzie formalnie należne zespołowi, lecz przeznaczone do wypłaty członkowi zespołu prowadzącemu sprawę, po potrąceniu na rzecz zespołu odpowiedniego procentu na koszty administracyjne. Poza tym trzeba mieć na uwadze, że księgowość zespołów adwokackich uwidacznia tylko faktyczne wpłaty, natomiast nie są księgowane sumy należne. Gdyby nawet likwidator ustalił kwotę zaległych i nie dopłaconych honorariów adwokackich należnych od klientów zespołu, to realizacja tych wierzytelności, połączona nieraz z koniecznością prowadzenia spraw sądowych i egzekucji, przeciągnęłaby likwidację zespołu na wiele miesięcy lub lat. Byłoby to zjawiskiem wysoce niepożądanym. Ponadto ze względu na przepis § 35 ust. 1 wydaje się bardziej słusznie, aby wpłaty z tytułu zaległych wynagrodzeń należnych adwokatom-członkom likwidowanego zespołu, przeznaczone dla tychże adwokatów, wpływały do kasy tego zespołu, w ramach którego będą ci adwokaci pracować, ewentualnie — aby wpływy te szły na konto kancelarii indywidualnych, założonych przez b. członków zlikwidowanego zespołu. Natomiast wierzytelnościami zespołu w ścisłym tego słowa znaczeniu będą ewentualne nadpłaty podatkowe lub nadpłaty w składkach z tytułu ubezpieczeń społecznych itp. należności. Gdyby istniały tego rodzaju wierzytelności, obowiązkiem likwidatora będzie ich realizacja lub odpowiednie rozliczenie,

h) zakończenie spraw sądowych zespołu. Wprawdzie prowadzenie przez zespół spraw sądowych (tak po stronie powodowej, jak i pozwanej) należy do rzadkości, jednakże w razie istnienia sprawy sądowej obowiązkiem likwidatora będzie doprowadzenie do prawomocnego zakończenia procesu i realizacji wyroku,

i) spieniężenie majątku ruchomego zespołu. Zgodnie z instrukcją w sprawie rachunkowości zespołów adwokackich — ruchomości trwałe, użytkowane przez zespoły adwokackie, stanowią własność rady adwokackiej i nie wchodzi do bilansu zespołów. Zespoły płacą radzie adwokackiej z tytułu użytkowania ruchomości odpowiednie raty amortyzacyjne. W myśl instrukcji — do środków trwałych zalicza się te przed-

mioty wyposażenia biurowego, których okres użytkowania przekracza 1 rok, a wartość jednostkowa przewyższa 300 zł. Natomiast do majątku ruchomego zespołu zalicza się jedynie przedmioty wyposażenia biurowego o wartości do 300 zł, których okres użytkowania nie przekracza 1 roku (np. książki prawnicze, lampki biurowe itp. przedmioty). W rezultacie, w razie likwidacji zespołu pozostanie pewna ilość przedmiotów stanowiących własność zespołu i nadających się do spieniężenia. Uzyskana z tego tytułu kwota będzie zużyta przez likwidatora na pokrycie zobowiązań zespołu i na koszty likwidacji,

j) rozliczenie z członkami zespołu z tytułu wynagrodzenia. Wobec przyjętego w zespołach miesięcznego okresu rozliczeń likwidator sporządzi listę płacy na ostatni dzień miesiąca kalendarzowego, w którym uprawomocniła się uchwała o rozwiązaniu zespołu, i wypłaci członkom likwidowanego zespołu ich wynagrodzenie. Przy ustalaniu tych wynagrodzeń należy mieć na uwadze wszystkie znane zobowiązania zespołu i tak obliczyć koszty administracyjne zespołu, aby w miarę możliwości pokryć z nich długi zespołu. Biorąc pod uwagę, że zespoły z reguły nie posiadają majątku, oraz zważywszy, że za długi zespołu odpowiadają osobiście i bez ograniczeń członkowie zespołu — można przyjąć, iż wierzyciele zespołu nie są żywotnie zainteresowani przebiegiem likwidacji. Natomiast dla uniknięcia zbędnych komplikacji i kosztów, likwidacja zespołów powinna się odbywać w sposób możliwie uproszczony i krótkotrwały.

4. Sytuacja prawna zespołu podczas likwidacji

Czy zespół adwokacki przestaje istnieć już z chwilą uprawomocnienia się uchwały o rozwiązaniu zespołu, czy też dopiero z momentem ukończenia likwidacji i wykreślenia zespołu z rejestru zespołów?

Rzeczporządzenie w sprawie zespołów adwokackich nie daje w tym względzie odpowiedzi. Za pierwszą alternatywą (tzn. że w okresie likwidacji zespół już nie istnieje) przemawiają następujące argumenty:

a) adwokat nie może być jednocześnie członkiem dwóch zespołów adwokackich, jak również nie może być jednocześnie członkiem zespołu i prowadzić kancelarię indywidualną. W okresie likwidacji nie wolno zespołowi przyjmować nowych spraw (§ 31). Gdyby zatem uznać, że zespół w stanie likwidacji istnieje do chwili wykreślenia go z rejestru, to przez czas likwidacji dotychczasowi członkowie zespołu, nie mogąc przyjmować nowych spraw, jednocześnie nie mieliby prawa wstąpienia do innego zespołu ani też prowadzenia kancelarii indywidualnej. Tego zaś rodzaju rozwiązanie sprawy byłoby nie do przyjęcia,

b) rozporządzenie w sprawie zespołów adwokackich ustala, że będące w toku sprawy przyjęte do prowadzenia przed rozwiązaniem zespołu powinny być załatwione przez adwokatów, którzy je prowadzili. Zatem dalsze prowadzenie tych spraw zlecono nie zespołowi w stanie likwidacji, lecz poszczególnym adwokatom (§ 35). W związku z tym dalsze wpłaty związane z prowadzeniem spraw przyjętych przed rozwiązaniem zespołu będą wpływały nie do kasy likwidatora zespołu, lecz na rzecz b. członków zespołu w miejscu ich dalszej pracy (w innym zespole lub też w kancelarii indywidualnej),

c) według § 36 odpowiedzialność za zobowiązania zespołu i koszty likwidacji ponoszą poszczególni adwokaci, którzy byli członkami zespołu w chwili powzięcia uchwały o rozwiązaniu zespołu,

d) rozporządzenie nie przewiduje, aby w trakcie likwidacji odbywały się zebrania zespołu, przeciwnie, na okres likwidacji zespołu wyposaża radę adwokacką w uprawnienia zebrania zespołu (rozdział obciążeń pomiędzy poszczególnych członków likwidowanego zespołu, przyjmowanie sprawozdań likwidatora — § 36 i 37).

Natomiast za drugą alternatywą (tzn. że zespół adwokacki przestaje istnieć dopiero po ukończeniu likwidacji i wykreśleniu z rejestru zespołów) przemawiają następujące względy:

a) trudno przyjąć, aby nie istniał zespół w okresie likwidacji, jeśli w tym okresie figuruje jeszcze w rejestrze zespołów,

b) według § 34 w okresie likwidacji nie wolno zespołowi przyjmować nowych spraw. Z brzmienia tego przepisu wynika, że w okresie likwidacji zespół istnieje.

Z wyżej przedstawionego stanu rzeczy wynika, że jest okolicznością sporną, czy można uważać zespół adwokacki za istniejący aż do ukończenia likwidacji. Nawiasowo należy przypomnieć, że — według art. 580 k.z. — aż do ukończenia likwidacji majątku rozwiązanej spółki uważa się spółkę za istniejącą, jeżeli cel likwidacji tego wymaga. Wprawdzie istnieją zasadnicze różnice między instytucją spółki według k.z. a instytucją zespołu adwokackiego, jednakże zachodzi pewna analogia sytuacyjna w razie likwidacji spółki i zespołu. Cel zaś likwidacji zespołu, jak to wyżej wyprowadzono, nie wymaga tego, aby uważać zespół za istniejący aż do momentu wykreślenia z rejestru.

Nie rozstrzygając spornego problemu istnienia zespołu w trakcie jego likwidacji, trzeba stwierdzić, że w czasie tej likwidacji mają miejsce liczne i zasadnicze odrębności stanu prawnego zespołu, a mianowicie:

a) zespół w likwidacji nie kończy spraw przyjętych przed likwidacją, lecz sprawy te przekazuje poszczególnym adwokatom, którzy byli członkami zespołu (§ 31 ust. 1),

b) z powyższego wynika również, że zespół w stanie likwidacji nie inkasuje należności za dalsze prowadzenie spraw klientów,

c) członkowie rozwiązanego zespołu mogą wstępować do innych zespołów bądź otwierać kancelarie indywidualne,

d) nie odbywają się zebrania zespołu, uprawnienia zaś tego zebrania przechodzą na radę adwokacką.

5. Majątkowa odpowiedzialność członków zespołu za zobowiązania i koszty likwidacji

W myśl § 36 adwokaci, którzy byli członkami zespołu w chwili powzięcia uchwały o rozwiązaniu zespołu, ponoszą majątkową odpowiedzialność za zobowiązania i koszty likwidacji. Rozdział tych obciążeń pomiędzy poszczególnych członków likwidowanego zespołu następuje na podstawie uchwały rady adwokackiej powziętej na wniosek likwidatora.

Sądzić należy, że odpowiedzialność adwokatów na zasadzie § 36 ust. 1 jest odpowiedzialnością posiłkową, tzn. będzie ona miała miejsce tylko wówczas, gdy istniejące aktywa zespołu nie wystarczą na pokrycie pasywów.

Kosztami likwidacji są w szczególności:

a) wynagrodzenie likwidatora i personelu pomocniczego zatrudnionego przez likwidatora,

b) wynagrodzenie należne personelowi rozwiązanego zespołu, wynikające z umów o pracę,

c) należność z umów najmu lokalu biurowego zespołu na czas aż do opróżnienia tego lokalu.

Po uchwaleniu przez radę adwokacką rozdziału obciążeń pomiędzy poszczególnych członków likwidowanego zespołu wyniknie sprawa przymusowego wykonania tego rozdziału. Brak jest przepisów, że tego rodzaju uchwała rady podlega wykonaniu w drodze egzekucji sądowej (art. 534 pkt 4 k.p.c.) lub też egzekucji administracyjnej. W razie zatem odmowy ze strony zobowiązanych b. członków zespołu wykonania uchwały rady adwokackiej likwidator musiałby występować na drogę sądową o zasądzenie należności.

Możliwość rozdziału obciążeń pomiędzy poszczególnych członków zespołu trwa tylko przez czas likwidacji. Gdyby po zakończeniu likwidacji

i wykreśleniu zespołu z rejestru ujawniły się nie znane poprzednio zadłużenia zespołu, to brak byłoby podstaw do wznowienia likwidacji i stosowania przepisu § 36 w stosunku do b. członków rozwiązanego zespołu.

Za zobowiązania zespołu i koszty likwidacji odpowiadają tylko ci adwokaci, którzy byli członkami zespołu w chwili powzięcia uchwały o rozwiązaniu zespołu. Decyduje data uchwały, a nie jej uprawomocnienie się.

6. Zakończenie likwidacji

Zakończenie likwidacji zespołu następuje po zaspokojeniu wierzycieli, załatwieniu spraw sądowych zespołu i przekazaniu archiwum oraz pozostałego majątku zespołu radzie adwokackiej (§ 35).

Z przepisu, że „pozostały majątek zespołu należy protokolarnie przekazać radzie adwokackiej”, wynika, że jeśli w trakcie likwidacji powstanie nadwyżka aktywów nad pasywami, to nie podlega ona rozdziałowi między członków likwidowanego zespołu, lecz przekazaniu na rzecz rady adwokackiej. Zasada ta może budzić co do swej słuszności teoretyczne sprzeczności, lecz w praktyce nie odgrywa istotnej roli wobec tego, że zespoły adwokackie z reguły nie posiadają żadnego „majątku”.

Wykreślenie zespołu z rejestru nie może mieć miejsca przed złożeniem przez likwidatora sprawozdania z przeprowadzenia likwidacji i przed przyjęciem tego sprawozdania do wiadomości przez radę adwokacką.